

דניאל סילבה - "הצ'לנית" – הוצאת כנרת- זמורה-דביר, תשפ"ה – 397, 2025 עמ'

זהו ספר מספר עשרים ושמונה (!) שכתב דניאל סילבה, ובעשרים וחמישה ספרים מתוכם הגיבור הוא גבריאל אלון. נציין כי ספר נוסף אמור לצאת ביולי 2026 כך שבקרוב יהיה אלון גיבורם של עשרים וששה ספרים (שלא כולם תורגמו עדיין לעברית).

גבריאל אלון הוא דמות מוזרה בעולם הריגול. הוא בן העמק (יזרעאל כמובן), והוריו הם ניצולי שואה ילידי גרמניה. לגבריאל יש חיים מקבילים. מצד אחד הוא רפאי בעל שם עולמי (רסטורטור בלע"ז), המתמחה בשחזור יצירות אמנות מתקופת הרנסאנס. זוהי עבודה הדורשת זמן, מאמץ, סבלנות אינסופית, ומאפשרת לגבריאל כיסוי מבריק. מצד שני הוא לוחם מוסד קלאסי, שהחל את הקריירה בשנות השבעים, ברדיפה אחרי המחבלים שטבחו בספורטאים הישראלים באולימפיאדת מינכן. בספרים הראשונים גבריאל היה רק לוחם מוסד נועז, אך לאט עלה בדרגה (שלא מרצונו). בספר הנוכחי הוא כבר ראש המוסד בעצמו, אבל עדיין יוצא פיזית למבצעים עם אנשיו. מעבר לגבריאל אלון יש עוד כמה וכמה אנשי משנה המופיעים שוב ושוב. בין השאר, ארי שומרון, ראש המוסד האגדי לשעבר, ודמויות אחרות. חלק מהדמויות שבות וחוזרות בספרים החדשים בתפקידים שונים.

העלילה שלפנינו נעוצה בתקופת מחלת הקורונה (2020-2022). היא מתחילה במותו המסתורי של האוליגרך הרוסי ויקטור אורלוב הנמצא בגלות בלונדון. הוא מת מהרעלת גז עצבים בשם נוביצ'וק, אותו גז עצבים שפגע בסרגיי ויוליה סקריפאל בבריטניה ב-2018, ואלכסיי נבלני ב-2020. בקיצור, טביעת אצבע ברורה של רוסיה (נוביצ'וק הוא שם לקבוצה של חומרי עצבים רעילים מאוד, שפותחו בברית המועצות בשנות ה-70 וה-80 כנשק כימי סודי). החשודה המיידית היא העיתונאית נינה אנטונובה שהגיעה באותו ערב לביתו של אורלוב, שהתה שם כרבע שעה, ונעלמה כאילו לא הייתה. הגז נמצא על מסמכים בחדר העבודה של אורלוב, ומסתבר שנינה הביאה אותם לאורלוב. משטרת לונדון מחפשת אחריה אך ללא הצלחה יתירה. ההנחה היא כי המשטר איים/שיחד/קנה את אנטונובה ודרכה פגע באורלוב. למותר לציין כי גם ויקטור אורלוב וגם העיתונאית היו מתנגדים בולטים למשטר הרוסי. מבחינת הרוסים זהו רווח כפול. בבת אחת נפטרו משני מתנגדי משטר.

**”היצירות הקלאסיות
המיועדות לצ'לו בספר הן
אמיתיות לחלוטין. כשהוא
מתאר ערים גדולות, הרי
הכתובות, הרחובות,
והמוסדות מדויקים לחלוטין.
אפילו המסעדות הירושלמיות
שהוא מזכיר מוכרות היטב
לכל ירושלמי.”**

אלא שכאן נכנס לתמונה אלון שהוא ידידו של אורלוב מימים ימימה. לשניהם הרי אויב משותף המתעב אותם נוראות. אורלוב כיכב בכמה ספרים קודמים כבן בריתו של אלון. הוא אכן אוליגרך רוסי אך הוא מייצג את הרוסי ה"אחר" – אדם משכיל, אוהב אמנות ובעל מצפון, שבחר לצאת נגד השחיתות בארצו ושילם על כך מחיר אישי כבד של גלות. הידידות בינו לבין אלון לא התבססה רק על אינטרסים זמניים אלא גם על כבוד הדדי, הבנה עמוקה של השחמט הפוליטי הבינלאומי, וערכים משותפים של הגינות וצדק.

אלון מופתע ממותו של אורלוב ונפגע אישית. הוא חושד שמי שעמד אחרי הרצח איננו נינה. הוא מתחיל לחקור בעזרת צ'לנית חובבת שהיא גם בנקאית רודפת צדק. השניים מוצאים את נינה, ומגלים במהירות את הקשר ל-'מכבסה הרוסית'. זוהי אותה רשת צללים של בנקאים ואנשי פיננסיים המאפשר לעילית המושחתת הרוסית להבריח הון שחור רוסי ולקנות בו נכסים במערב. בראשה כמובן נשיא רוסיה שהוא המבריח העיקרי ושונא ידוע של אלון מעלילות קודמות. אלון מארגן לכן מזימה מסובכת ומאורגנת שתפגע קשות ברעים, וגם תנקום במידת מה את מותו של אורלוב. ויותר מכך לא נגלה, מחשש לקלקלן (ספּוֹיִלר בלע"ז).

גבריאֵל אלון הוא כמובן דמות שלא הייתה וגם איננה יכולה לחיות, לפחות לא בעולם האמיתי. הרבה סיבות לכך. מבחינת הגיל, לו התחיל בשנות השבעים של המאה שעברה, היה היום בשנות השמונים לחייו, רחוק מתפקידים מבצעיים (אם בכלל חי). שנית, בספריו הרבים הוא עבר תלאות רבים. הוא פוצץ, נדרס, נורה, הוכה, הוטבע, הורעל, הושלך מחלונות/מרכבות/ממכוניות (ויסלחו לנו הקוראים אם שכחנו כמה מפציעותיו). אבל כמובן הוא תמיד שרד (עם מכאובים וצלקות ותקופות שיקום ארוכות). שלא לדבר על כך שמפקדי המוסד אינם מגיעים מבין הלוחמים דווקא (למעשה, רק שבתאי שביט הגיע לכך). אבל כל הפרטים הקטנוניים הללו אינם מפריעים לקוראים שיכולים ליהנות בנחת מקריאה מהנה.

ספריו של סילבה מצטיינים בתחקירים מדוקדקים של העובדות והמקומות. בעלילתנו כשמדובר על הגז נוביצ'ק, הרי השפעותיו מתוארות בדיוק מדעי. היצירות הקלאסיות המיועדות לצ'לו בספר הן אמיתיות לחלוטין. כשהוא מתאר ערים גדולות, הרי הכתובות, הרחובות, והמוסדות מדויקים לחלוטין. אפילו המסעדות הירושלמיות שהוא מזכיר מוכרות היטב לכל ירושלמי. אם הוא מתאר בית בכפר שוויצרי חזקה על סילבה

"האישים המוזכרים בספר מוכרים היטב מהפוליטיקה העכשווית. סילבה רחוק מלהיות דיפלומטי והוא מתאר במפורש את הנבל בספרו. אנו לא נגלה זאת כמובן, מחשש לנפילה מחלון. נעיר רק כי מדובר במישהו שהיה בזמנו איש ק.ג.ב וטיפס לראש המערכת ברוסיה, והמבין יבין."

שהיה במקום וראה את הבית במו עיניו. תיאורים ריאליסטיים אלו עוזרים לקוראים לחשוב שאנו עוסקים במציאות אמיתית.

האישים המוזכרים בספר מוכרים היטב מהפוליטיקה העכשווית. סילבה רחוק מלהיות דיפלומטי והוא מתאר במפורש את הנבל בספרו. אנו לא נגלה זאת כמובן, מחשש לנפילה מחלון. נעיר רק כי מדובר במישהו שהיה בזמנו איש ק.ג.ב וטיפס לראש המערכת ברוסיה, והמבין יבין.

לפעמים נראה שעלילות אלון מופרכות במקצת ונראות לא מציאותיות. הן תמיד מערבות מספר לא קטן של אנשים, ערמומיות נועזת, סיכונים בלתי אפשריים ועוד. הקוראים שואלים את עצמם אם בכלל אפשרי הדבר. מצד שני, המוסד היה מעורב במבצעים מורכבים לא פחות. למשל "פרשת הביפרים" שהתרחשה בלבנון ובסוריה באמצע ספטמבר 2024, אז למה לגבריא אלון אסור?

מבקרו של סילבה טוענים כי הוא חוזר על עצמו וספריו מצטיינים ב-'נוסחתיות'. יש לנו תמיד דמות חדשה ולא מעורבת (הפעם זו הצ'לנית), אוליגרך רוסי כלשהו, עלילה מתוסבכת משהו, וכמה רשעים מהצד השני. יש בדבריהם משהו, אבל אין זה משנה את הנאת הקוראים.

סילבה עצמו היה עיתונאי לפני שהפך לסופר במשרה מלאה בעקבות הצלחת ספרי גבריא אלון. נעיר כי ניתן לקרוא את ספריו לאו דווקא לפי הסדר הכרונולוגי, אם כי רצוי לעשות כן.

מומלץ לכל חובבי/ות ספרות המתח והריגול, במיוחד לאוהבים את ספריו הקודמים של סילבה.

